

SJABBAT SJALOM

Sjabbat Weekblad voor Nederland

Jaargang VII, Nr. 229

Parasjat Sjemot

20 Tevet 5768
28/29 december 2007

Overzicht Parasjat Sjemot (Exodus 1:1-6:1)

Met de dood van Joseef is het Boek *Bereisjiet* (Genesis) tot een eind gekomen. Het Boek *Sjemot* (Exodus) verhaalt het ontstaan van het Volk Israël uit de nakomelingen van Ja'akov. De parasja van deze week begint met een Par'o (Farao) die zijn angst tot uitdrukking brengt over de bevolkings-explosie van het Volk Israël, hetgeen hem er toe brengt opdracht te geven de Joden tot zijn slaven te maken. Wanneer hun geboortecijfer echter blijft stijgen, geeft hij de Joodse vroedvrouwen de opdracht alle pasgeboren jongetjes te doden. Jochewed krijgt een baby en verbergt hem in het riet van de Nijl. Par'o's dochter vindt hem en adopteert hem, hoewel zij weet dat hij vermoedelijk een Hebreeuws kind is, en noemt hem Mosjé. Miriam, de zuster van Mosjé, biedt aan een voedster voor Mosjé te zoeken en ze zorgt ervoor dat Jochewed zijn voedster wordt. Jaren later is Mosjé er getuige van dat een Egyptenaar een Hebreeër slaat en Mosjé doodt daarop de Egyptenaar. Wanneer Mosjé door ander Hebreeërs verraden wordt, realiseert hij zich dat zijn leven in gevaar is en vlucht hij naar Midjan, waar hij Tsippora, de dochter van Jitro redt van boze herders, waarna hij trouwt met Tsippora. Op Chorev (De Berg Sinai) is Mosjé getuige van een brandende doornstruik, van waaruit Hasjem Mosjé opdracht geeft om het Joodse Volk Egypte uit te leiden, naar Erets Jisraël, het aan hun voorvaderen beloofde land. Mosjé protesteert dat het Joodse Volk zal twifelen of hij werkelijk door Hasjem gezonden is, waarna Hasjem hem een drietal wonderlijke transformaties leert, waarmee hij zichzelf in de ogen van het volk kan waarmaken: zijn staf verandert in een slang, zijn gezonde hand krijgt de ziekte *tsara'at* en water verandert in bloed. Wanneer Mosjé dan verklaart dat hij geen goede redenaar is, vertelt G-d hem dat zijn broer Aharon zijn woordvoerder zal zijn. Bij zijn terugkeer in Egypte komt Aharon hem tegemoet en begroet hem hartelijk, waarna zij hun verzoek bij Par'o indienen om de Joden vrij te laten. Maar Par'o reageert door de Joden nog zwaardere arbeid op te leggen en zegt dat zij dezelfde hoeveelheid tichelstenen moeten produceren als voorheen maar dan zonder de benodigde voorraad grondstoffen. De geest van het volk wordt gedood door uitputting, maar Hasjem verzekert Mosjé dat Hij Par'o zal dwingen de Joden te laten gaan.

Door Ohr Somayach in Jeruzalem, Israël

©1998 Ohr Somayach International - Alle rechten voorbehouden

HOOGTEPUNTEN VAN DE HAFTARA

Haftara Sjemot (voor Asjkenaziem) (Jesjahoe 27:6 tot 28:13 en 29:22-23)

Hasjem bekritiseert de Joden omdat zij zich overgeven aan fysiek plezier

Samenvatting van de Haftara: 27:6-8 Hasjem toont zijn liefde voor de Joden, als zij nog in Egypte zijn. Hij zegent hen met veel kinderen en een overvloed aan eten. Hasjem toont ons zelfs genade als Hij ons straft. Als Hij andere volken straft, is Zijn straf veel zwaarder. **27:9** Jesjahoe gebiedt de bewoners van het koninkrijk van de Tien Stammen hun afgodsbeelden te vernietigen. Hasjem wil ons zegenen en als wij *tesjoewa* doen, stelt dat Hasjem in de gelegenheid het Joodse volk hun zonden uit het verleden te vergeven. **27:10-12** Als de Joden *tesjoewa* doen, zullen zij verlost worden. **28:1-4** Het koninkrijk van de Tien Stammen gaat zich te buiten aan de genoegens van hun tijd, hetgeen straf tot gevolg zal hebben. Onze vijanden zullen het koninkrijk van de Tien Stammen vernietigen. **28:5-6** De overgebleven *tsaddikim* die niet verbannen werden, zullen de les leren dat Hasjem hen beschermt in deze moeilijke tijden. De Joden zullen een ware glorie ervaren, want zij zullen niet langer zichzelf hoeven te beschermen, Hasjem zal dat dan doen. **28:7-8** Het koninkrijk Jehoeda zondigt ook door overmatig gebruik van voedsel en drank. **28:9-13** De Joden zullen gestraft worden omdat zij de vermaningen van de profeet genegeerd hebben. De profeet klaagt dat het volk te druk bezig is met zich te overeten, om naar hem te luisteren. **29: 22, 23** Ja'akov zal trots zijn op zijn nakomelingen. Uiteindelijk zal het Joodse volk zich gedragen zoals het hoort.

Het verband tussen de parasja van de week en de Haftara: De haftara van deze week opent met te vertellen hoe Hasjem ervoor zorgt dat de familie van Ja'akov zich ontwikkelt en vermenigvuldigt in Israel. Dat zelfde thema komt in de parasja voor, dat ons ook vertelt dat Hasjem de nakomelingen van Ja'akov versterkt door hen te vermenigvuldigen in Egypte. Voorts maakte de *Bnei Jisraël* zich in Egypte schuldig aan afgoderij. Jesjahoe bekritiseert de Joden voor dezelfde zonde in zijn tijd.

De Jesjahoe vermaant de Joden dat zij achter hun fysieke genoegens aan rennen. Dat was niet de reden waarom zij uit Egypte verlost werden. De bedoeling daarvan was dat zij op een hoger geestelijk niveau zouden komen, los van hun lichamelijke slavernij, en niet verslaafd zouden worden aan hun passies.

De eerste 19 verzen van Sjemot met commentaar

I. 1. En dit zijn de namen van de zonen van Israël die naar Egypte kwamen met Ja'akov, ieder met zijn huisgezin. 2. Reoewén, Sjim'on, Levie en Jehoeda. 3. Jissachar, Zwoeloen en Binjamin. 4. Dan, Naftalie, Gad en Asjeer. 5. En zo was het totaal van alle mensen die uit de schoot van Ja'akov waren voortgekomen 70 personen en Joséf was in Egypte. 6. Joséf nu was gestorven evenals al zijn broers en heel dat geslacht. 7. Maar de kinderen van Israël waren vruchtbaar geweest, zij hadden zich uitgebreid en vermeerderd en waren buitengewoon machtig geworden zodat het land vol van hen was. 8. Toen trad een nieuwe koning op over Egypte, die Joséf niet gekend had. 9. Hij zei tegen zijn volk: „Zie, het volk van de Kinderen Israël wordt ons te veel en te machtig. 10. Komaan, laat ons verstandig zijn ten opzichte van hen, zodat zij zich niet vermeerderen, en het dan zal zijn dat wanneer er oorlog komt dat ook dit [volk] zich zou voegen bij onze haters en ons bestrijden en uit het land zou optrekken”. 11. Vervolgens stelden zij er belastingopzichers over aan om het te onderdrukken met zware lasten; zo bouwde het voorraadsteden voor Phar'o: Pitom en Ra'amses. 12. Maar hoe meer zij hen onderdrukten des te meer vermeer

Commentaren

I.1. En dit zijn de namen van de zonen van Israël – Hoewel zij reeds tijdens hun leven bij hun namen opgenoemd werden, worden zij nu nogmaals na hun dood bij hun namen opgenoemd om ons de liefde van Hasjem voor hen te doen weten, zodat zij worden vergeleken met de sterren, die Hij te voorschijn roept en weer laat verdwijnen door hun aantal en hun namen op te roepen. Want er staat geschreven in Jesajahoe 40:26: *Die hun leger tevoorschijn brengt naar hun aantal en hen met name noemt (Rasji).*

5. en Joséf was in Egypte – En was hij met zijn zonen dan niet inbegrepen in die zeventig? Wat komt dit ons leren? Wisten wij dan niet dat hij in Egypte was? Maar het komt ons de rechtvaardigheid van Joséf bekend maken. Joséf, die het kleinvee van zijn vader weidde, is dezelfde Joséf die in Egypte was aangesteld tot koning en die nog steeds een rechtvaardig mens is gebleven (*Rasji*).

6. Joséf was gestorven – Joséf, die 110 jaar werd, was de kortstlevende van alle broers. Levi, die 137 jaar werd, leefde het laagst. Daarom kan de slavernij, die na de dood van Levi begon, nooit langer dan 116 jaar geduurd hebben, (de periode vanaf de dood van Levi tot de exodus) en niet korter dan 86 jaar, de leeftijd van Miriam ten tijde van de Exodus (Miriam betekent bitterheid. Zij was zo genoemd wegens de bitterheid van de ballingschap) (*Seder Olam*).

„Haat de positie van autoriteit” (*Pirkei Avot* 1:10) want zij die autoriteit bezitten, worden het eerst begraven. Was Joséf, de jongste van de broers, niet de eerste die overleed? (*Avot d'Rabbi Natan*).

7. zij hadden zich uitgebreid – Zij baarden zes kinderen bij één zwangerschap [evenals sommige שְׂרָפָה, *sjeretsiem* kruipend en wemelend ongedierte en שְׂרָפָה, *jisjretsoe* dat hier vertaald is met zich uitbreiden, betekent ook wemelen (*Zwi*)]. Vruchtbaar=1, uitgebreid=2, vermeerderd=3, buitengewoon=4, machtig=5, vol=6 (*Midrasj Tanchoema*)

8. Toen trad een nieuwe koning op – Rav en Sjmoeël verschillen hierover van mening. De een zegt: het was werkelijk een nieuwe koning; en de ander zegt: [het was de oude koning] wiens besluiten nieuw werden (*Rasji*).

die Joséf niet gekend had – [volgens de tweede opvatting van *nieuw*:] hij deed zich voor alsof hij hem niet gekend had (Sota 11a).

10. Komaan, laat ons verstandig zijn – *Komaan* wil zeggen: zich gereed maken, zich ergens op voorbereiden; het wil zeggen: bereid u daarop voor (*Rasji*).

Laat ons verstandig zijn – Laten wij ons verstandig tonen tegenover hem, dit volk, laat ons verstandig nagaan wat daar tegen te doen is. En onze geleerden verklaren: laten wij ons verstandig tonen tegenover de redder van Israël [G-d], door hen n.l. te straffen met water, [want wij hoeven niet te vrezen dat G-d ons op de zelfde wijze zal straffen, (*Ond.*)] want Hij

heeft immers gezworen dat hij geen zondvloed meer zal brengen over de wereld (Sota 11a) (*Rasji*).

Par'o zelf nam een mand en een schep en ieder die zag hoe Par'o met de bakstenen werkte met de mand en de schep, deed hetzelfde. Ook de Joden kwamen en werkten de hele dag ijverig met hem mee, want zij waren sterk. Toen het avond werd, stelde Par'o opzichers over hen aan en zei: „Tel hoeveel bakstenen zij vandaag gemaakt hebben.” Daarna zei hij tegen de Hebreërs: „Dit aantal moeten jullie in het vervolg iedere dag aan mij leveren.” Hij stelde vervolgens de Egyptische opzichers over de Joodse leiders aan en de Joodse leiders over het volk (*Midrasj Tanchoema*).

En uit het land zou optrekken – Tegen onze wil. En onze geleerden verklaren dat Phar'o dit zei als iemand die zichzelf vloekt, maar zijn vloek hecht aan anderen. Het is dus alsof er staat: *Wij* zullen dan als verslagenen op trekken uit het land en *zij* zullen het in bezit nemen [maar een dergelijke onheilspellende gedachte wilde Phar'o niet uitspreken, daarom zei hij: *het* zal optrekken (*Ond.*)] (Sota 11a).

11. Erover – over het volk [en niet over Phar'o, zoals het in Sota verklaard wordt, Rasji prefereert hier de *pesjat over de derasj*].

Belastingopzichers – vorsten die de belasting bij hen invorderden; en wat was de belasting? Dat zij voorraadsteden zouden bouwen voor Phar'o.

Pitom en Ra'amses – Zij maakten die steden sterk als een vesting zodat zij geschikt werden als voorraadkamer.

12. Maar hoe meer zij het onderdrukten – Bij alles waarbij zij de bedoeling hadden, om het te onderdrukken, zo was eveneens de bedoeling van de Heilige, geloofd zij Hij, om het te doen vermeerderen en te doen uitbreiden.

des te meer vermeerderde het – de agadische verklaring is: de Heilige Geest spreekt aldus: jullie zeggen: „opdat het zich niet zal vermeerderen”, dan zal Ik zeggen: *des te meer vermeerdert het zich* (Sota 11a) (*Rasji*).

Zij vermeerderden zich – Zei Rabbi Akiva: Dankzij de verdiensten van de rechtvaardige vrouwen van die generatie werden de Israëlieten verlost uit Egypte. Eerst stond Par'o erop dat zij iedere dag het voorgeschreven aantal bakstenen zouden maken. Daarna verordende hij dat zij niet meer mochten slapen in hun eigen huizen, zodat zij geen kinderen meer zouden kunnen krijgen. Nu zeiden de opzichers: „Wanneer jullie naar huis gaan, verlies je iedere dag een aantal uren van je werk en dan kan je niet het voorgeschreven aantal stenen maken.” Daarom lieten zij hen in het veld op de grond slapen.

Wat deden de dochters van Israël? Zij gingen naar de rivier om water te halen en G-d zond hen kleine visjes in hun emmers, zodat zij hun emmeers half vol met water en half vol met vis ophaalden. Daarna zetten zij twee potten

derde het zich en breidde het zich uit en men kreeg een afkeer van de Israëlieten. 13. En de Egyptenaren lieten de - Israëlieten slopende slavenarbeid doen. 14. Zij maakten hun het leven bitter door zware arbeid met leem en tichelstenen en met allerlei arbeid op het veld en al het werk dat zij hen opdroegen was slopend slavenwerk. 15. En de koning van Egypte zei tegen de hebreeuwse vroedvrouwen, van wie de ene Sjifra heette en de andere Poe'a. 16. En hij zei: wanneer jullie de hebreeuwse vrouwen helpen baren, dan moeten jullie op de geboortestoel letten; indien het een zoon is, dan moeten jullie hem doden, maar als het een dochter is zal het blijven leven". 17. Maar de vroedvrouwen waren G-dsvrezend en deden niet wat de koning van Egypte hun gezegd had en lieten de kinderen in leven. 18. Toen ontbood de koning van Egypte de vroedvrouwen en zei tegen hen: „Waarom hebben jullie dit gedaan en hebben jullie de kinderen in leven gelaten?" 19. Hierop zeiden de vroedvrouwen tegen Par'o: „Omdat de Egyptische vrouwen niet zijn als de Hebreeuwse, want zij zijn vol levenskracht en nog voordat de vroedvrouw gearriveerd is, hebben zij al gebarnd".

Commentaar

op het vuur, één voor het water en één voor de vis. Die vis verkochten zij en voor het geld kochten zij wijn, dat zij naar hun echtgenoten brachten in het veld. Daar wasten zij hen, zalfden hen en gaven hen te eten en te drinken. Dan haalden zij hun spiegels te voorschijn en keken daarin, samen met hun echtgenoten en daagden hen dan uit: „Kijk, ik ben mooier dan jij." Zo wekten zij hun lusten op en hadden gemeenschap met hen tussen schaapskooien, zoals er geschreven staat (*Tehilliem* 68:14): „Wanneer jullie liggen tussen de schaapskooien." (Het waren deze spiegels waarvan G-d later Mosjé gebood het wasbekken voor het Heiligdom te maken – zie *Sjemot* 38:8).

Nadat de vrouwen zwanger waren geworden, gingen zij terug naar hun huizen. Wanneer het tijd werd om te bevallen, gingen zij terug naar het veld en daar bevielen zij, onder de appelbomen, zoals er geschreven staat [*Sjier Hasjieriem* 5:5]: „Onder de appelboom heb ik jou voortgebracht." G-d zond een engel vanuit de hoge hemel, die hen waste en de beentjes van de baby's rechtmaakte, op dezelfde manier als een verloskundige de beentjes van een pasgeboren baby strekt, zoals er geschreven staat [*Jechezkel* 16:4]: „En voor wat betreft je geboorte, in de dagen dat je geboren werd werd je navelstreng niet afgeknipt, noch werd je met water gewassen om je te reinigen." Hij gaf hen ook twee ronde stenen, een voor de olie en een voor de honing, zoals er geschreven staat [*Dewariem* 32:13]: „En hij liet hem honing zuigen uit de rots en olie uit de keisteen."

Toen de Egyptenaren dat alles merkten, wilden zij de baby's doden, maar er gebeurde een wonder en de kinderen werden door de grond verzwolgen. De Egyptenaren brachten ossen en ploegden daarmee de grond boven de baby's om, zoals er geschreven staat [*Tehilliem* 129:3]: „De ploegers ploegden over mijn rug." Nadat de Egyptenaren waren weggegaan, brak de aarde open en de kinderen kwamen te voorschijn, als de kruiden van het veld, zoals er geschreven staat [*Jechezkel* 16:7]: „Ik liet jullie je vermenigvuldigen als de knoppen op het veld." Toen de kinderen opgroeiden, kwamen zij in groepen naar hun huizen. Toen G-d Zich openbaarde aan de Rietzee, waren het deze kinderen die Hem het eerst herkenden, zoals er geschreven staat [*Sjemot* 15:2]: „Dit is mijn G-d en ik wil Hem loven." (*Midrasj Tanchoema, Talmoad Sota 11b*).

Maar hoe meer zij het onderdrukten, des te meer vermeerderde het – Wat is de betekenis van het vers (*Jeremiahoe* 11:16) waarin het Joodse volk „een gebladerde olijfboom, die vol met goede vruchten zit" genoemd wordt? Net zoals de olijf gekenmerkt is dat hij verschrompeld, terwijl hij nog aan de boom zit, waarna hij van de boom afgeslagen wordt, waarna de olijven in een vat gedaan worden en fijn gestampt, tot de olie eruit komt, zo is het met Israël: de heidenen komen en slaan hen en verjagen hen van plaats naar plaats; gooien hen in de gevangenis en slaan hen in de boeien en omringen hen met opzichters. En dan op het

laatst toont Israël berouw en G-d antwoordt hen (*Midrasj Rabba*).

een afkeer – Zij kregen een afkeer van hun leven; en onze geleerden verklaren: zij waren als doornen in hun ogen [ויקצו] is van קרן, *doorn*, afgeleid] (*Rasji*)

13. slopend: Door zware arbeid, die het lichaam verbrijzelt en breekt (*Sota* 13a).

15. Sjifra: Dit is Jochèwed, en zij werd Sjifra genoemd met de zinspelning daarop, dat zij het kind in orde bracht [שִׁפְרָה, *Sjifra*, heeft de zelfde stamletters als שִׁפְרָה, *sjipeer*, verbeteren, mooimaken] (*Rasji*).

Poe'a: Dit is Mirjam, omdat zij schreeuwde en sprak tegen het kind, en het suste, zoals de gewoonte is van vrouwen die een huilend kind tot bedaren willen brengen. **Poe'a** is een uitdrukking voor *geschreeuw* [פִּוּקָה, *Poe'a*, heeft dezelfde stamletters als פִּוּקָה, *P'AH*, kreunen, blaten].

16. de geboortestoel: de zetel van de barende vrouw (*Rasji*). **indien het een zoon is:** Hij lette alleen op de mannelijke kinderen, want zijn sterrenwichelaars hadden hem gezegd, dat in de toekomst een zoon geboren zou worden die hen redden zou (*Rasji*).

17. en lieten de kinderen in leven: En zij gaven het ook nog te eten.

18. Waarom hebben jullie dit gedaan: Jullie hebben mij verraden, want toen ik mijn verzoek deed, hebben jullie niet geweigerd en ik vertrouwde er op dat de kinderen vernietigd zouden worden, maar mijn hoop werd teleurgesteld [*Sforno*] **en jullie hebben de kinderen in leven gelaten:** Niet alleen hebben jullie mijn gebod niet uitgevoerd, maar jullie gaven ook nog advies [aan de moeders] hoe de kinderen in leven te houden [*Sforno*].

Waarom hebben jullie dit gedaan: Wat dacht Par'o dat ze gedaan hadden? Ze hadden immers iets niet gedaan, zij hadden n.l. zijn bevel niet uitgevoerd. Hij had n.l. bij geruchten vernomen van de Egyptische burenen van de Hebreeuwse vrouwen, dat de vroedvrouwen voedsel en drinken brachten voor de jongetjes die geboren waren. Maar omdat de hebreeuwse vrouwen elkaar in die tijd niet verraadden, wist hij het niet zeker en daarom vroeg hij: *Waarom hebben jullie dit gedaan?* [Or Hachaim]

19. want zij zijn levenskrachtig: Want zij zijn bedreven als vroedvrouwen. Het Hebreeuwse woord חַיִּוּת (*chajot*) wordt door Onkelos vertaald met: *vroedvrouwen*, [zij die leven brengen]; en onze geleerden verklaren: zij worden vergeleken met de wilde dieren van het veld, die geen vroedvrouw nodig hebben. En waar worden zij vergeleken met wilde dieren? In *Ber. 49: 27*: „een jonge leeuw", *Ber. 49: 27*: „een verscheurende wolf", in *Dew. 33: 17*: „zijn eerstgeboren stier", en in *Ber. 49: 21*: „een vlugge hinde". En diegenen die niet zo genoemd werden, worden zo allen samengevat in *Ber. 49: 28*: „en hij zegende hen". En er is bovendien geschreven [in *Jechezkel* 19: 29]: „wat was uw moeder? Een leeuwin" (*Rasji*).

Vertrouwen om te groeien

door: Rabbi Abba Wagensberg

Deze week beginnen we het Boek Exodus. Eén van de eerst gebeurtenissen van de afdeling van deze week is het verhaal van de brandende doornstruik (*Sjemot* 3:2). Het lijkt vreemd dat G-d verkoos om aan Mosjé op deze manier te verschijnen. Waarom was die doornstruik nodig? Had G-d niet aan Mosjé kunnen verschijnen als de verlosser van het Joodse volk zonder doornstruik, zoals Hij ook aan andere profeten was verschenen?

De Slonimer Rebbe helpt ons deze vraag te beantwoorden, door een onderscheid te maken tussen twee delen van de brandende doornstruik: (1) het vuur aan de buitenkant, en (2) de struik aan de binnenkant. Volgens zijn interpretatie vertegenwoordigt het vuur alle onreinheden van de wereld – in het bijzonder de onreinheden van Egypte. Vuur symboliseert brandende passie, die kan veroorzaken dat iemand toegeeft aan verleiding, en dat de capaciteit heeft om ieder obstakel dat in de weg staat, te verteren. De struik daarentegen symboliseert de spirituele kracht die ieder van ons diep binnenin meedraagt. Deze innerlijke kracht is een eeuwige kern die nimmer geconsumeerd kan worden.

Mosjé zag hoe diep het Joodse volk gedompeld was in de onreinheden van de Egyptische samenleving. Hij dacht dat het volk nooit meer in staat zou zijn om uit te rijzen boven hun gedegradeerde status, omdat hij veronderstelde dat zij tevreden waren met hun huidige niveau. Dit had een tragisch misverstand kunnen zijn. Volgens de Admor van Kuvrin is het ergste wat we kunnen doen onszelf onder de prijs te verkopen. Nadat we onszelf ervan overtuigd hebben dat we niet meer in staat zijn om boven ons huidige niveau uit te groeien, verhinderen we onszelf effectief om ons maximale potentieel te bereiken!

Dit is de reden waarom G-d Mosjé vertelt: „Ik heb de kweuling van Mijn volk in Egypte gezien (*raä räitie*)” (*Sjemot* 3:7). De Midrasj (*Sjemot Rabba* 3:2) wijst erop dat het werkwoord ‘zien’ in twee vormen in dit vers verschijnt. Deze dubbele taal is een aanwijzing voor G-ds penetrerende visie – alsof G-d tegen Mosjé zei: „Jij ziet slechts met één paar ogen, maar Ik zie met nog een paar extra ogen.” Vóór de openbaring in de brandende doornstruik miste Mosjé het vertrouwen in het Joodse volk om de kracht te vinden uit hun gezonken status omhoog te komen naar een hoger niveau. Mosjé zag alleen het vuur van de onreinheid aan de buitenkant.

G-d daarentegen zag de innerlijke spirituele kracht van het volk – een kracht die, net als de struik – niet vernietigd zou worden. Mosjé had de brandende doornstruik nodig om vertrouwen te ontwikkelen in de capaciteit van het volk om door de oppervlak van hun onreinheid heen te breken en in hun spirituele kern binnen te stappen.

Dat we maar altijd tevreden mogen zijn met onze materiële status (zoals er staat geschreven in Avot 4:1: „Wie is rijk? Wie tevereden is met zijn deel”), maar nimmer tevreden met onze spirituele prestaties. We moeten tevreden zijn met datgene wat we tot nu toe bereikt hebben, maar we moeten onze huidige prestaties niet beschouwen als een indicatie van wat we uiteindelijk kunnen bereiken. Mogen we de moed hebben onze diepste innerlijke essentie te openen en constant te groeien, ongeacht met welke vuren we aan de buitenkant gespeeld hebben.

MISJNA VAN DE WEEK

Berachot Hoofdstuk 5, Misjna 1

Men staat uitsluitend op om de *tefilla* te zeggen met een zwaar hoofd¹. De vrome mannen van weleer waren gewend een uur² te wachten voor zij gingen dawwenen, om zich te concentreren op de Alomtegenwoordige. En zelfs als een koning vraagt hoe het met hem gaat³, mag hij niet antwoorden, en zelfs al kronkelt zich een slag om zijn hiel⁴, dan nog onderbreekt hij niet.

Aantekeningen bij Misjna 5:1

- 1. Men staat uitsluitend... met een zwaar hoofd:** [In eerbied, niet lichthoofdig]. De Hebreeuwse uitdrukking *koved rosj* [hier vertaald met: „een zwaar hoofd”] betekent „nederigheid en angst”, zoals er geschreven staat [*Tehilliem* 2:11]: „Ik heb Hasjem met vrees gediend”, en de dienst - ‘*avoda* – is de *tefilla*. (RAV)
- 2. Zij wachtten een uur:** op de plaats waar zij gingen dawwenen. (RAV)
- 3. Zelfs als een koning vraagt:** Het gaat hier over een Joodse koning [of vorst of heerser] maar een koning van een ander volk, daarvoor onderbreekt men (RAV) [en men beantwoordt zijn groet, zodat de koning niet boos wordt, opdat hij je niet doodt.]
- 4. Zelfs al kronkelt zich een slag om zijn hiel:** Het betreft hier alleen een slang die doorgaans niet bijt, maar een schorpioen of adder en dergelijke beesten die wel degelijk bijten en doden, daarvoor onderbreekt men (RAV) [En men ontdoet zich van het gevaar].

Uit de Talmoed

DE CHASSIED DIE ZIJN GEBED NIET ONDERBRAK

Op een dag ging een Jood op weg voor een lange reis. Na verloop van tijd zag de man dat het tijd was voor de *tefilla*, maar er was in de omgeving geen synagoge, er waren helemaal geen huizen daar. Alleen overal velden rondom. Maar de man wilde zijn *tefilla* niet uitstellen, dus ging hij in het veld staan, ter zijde van de weg, en begon te davvenen.

Toen hij bij de *Sjemonee Esree* was aangekomen, dat men staande moet zeggen en zachtjes, en waarbij het verboden is in het midden te onderbreken of te praten, kwam er op de weg een belangrijke Romeinse hoge officier langs rijden. De officier reed op een paard en zijn dienaren renden voor hem uit. Iedereen die hij onderweg passeerde moest hem eerbied tonen en hem groeten. Iedereen was bang voor hem, want men wist heel goed, dat wie hem niet gehoorzaamde, zwaar gestraft zou worden.

Toen de officier langs kwam, zag hij de Joodse man in het veld staan davvenen, zonder hem te groeten. Hij keek zelfs niet naar de officier. De officier riep daarom naar de man „Sjalom”, maar hij kreeg geen antwoord. Toen werd de officier heel kwaad, maar hij onderbrak de man toch niet maar wachtte tot hij zijn *tefilla* beëindigd had. Maar nauwelijks was de Joodse man klaar of de officier schreeuwde tegen hem:

„Idioot! Zie jij dan niet wie hier op de weg langs komt?! Hoe durf je mij niet te groeten? Als ik jou met mijn zwaard had gedood, wie had jou dan gered? Ik zal je zwaar straffen”.

„Alstublieft, wacht nog even!” verzocht de Joodse Chassied (dat is iemand die Hasjem liefheeft). Misschien kan ik u uitleggen wat er gebeurd is, en dan zult u niet meer boos op mij zijn. Vertelt u mij nu, meneer de officier, heeft u ooit voor de koning zelf gestaan in eigen persoon?”

„Natuurlijk!” antwoordde hem de officier, „zelfs vele malen heb ik voor de koning gestaan”.

Daarop vroeg de Chassied: „Als op dat moment iemand voorbij zou komen, bijvoorbeeld een andere hoge officier, en die zou u groeten, zou u hem dan zijn groet beantwoordden, terwijl u met de koning in gesprek bent?”

„Chas wachalila!” antwoordde de officier geschrokken, „dat is verboden! Hoe zou het bij mij op komen te praten, als ik voor de koning sta. Dat is een belediging voor de koning”.

„En wat zou er met u gebeuren als u het toch deed?” vroeg de Jood weer.

De officier antwoordde: „Dan wordt ik gedood met het zwaard”.

„Ziet u wel”, antwoordde de Chassied, „ik stond zojuist tijdens het gebed voor de Grote Koning, de Koning der koningen de Heilige, geloofd zij Hij. Hoe had ik dan kunnen onderbreken om u te groeten?”

„Je hebt gelijk”, antwoordde de officier, „ik ben niet boos meer op jou”. De officier was tevreden gesteld, gaf de Chassied geen straf, en gaf hem gelegenheid om in vrede zijn weg te vervolgen.

HALACHA

Kitsoer Sjoelchan Aroech hoofdstuk 18, paragraaf 3

3. Wie davvent moet zich voorstellen dat de *Sjechiena* voor hem staat, zoals er geschreven staat [in Ecce 2:19]: *Stort je hart uit als water voor het aangezicht van G-d*. Dan moet men zich concentreren en storende gedachten uitbannen, totdat zijn gedachten en aandacht uitsluitend op de *tefilla* zijn gericht. Dan moet men bedenken hoe men zich zou concentreren op zijn woorden en gedachten wanneer men zou staan voor een koning van vlees en bloed. Dus hoeveel te meer moet men zich concentreren¹ wanneer men staat voor de Koning aller koningen, de Heilige, gezegend is Hij, want voor Hem, gezegend zij Zijn Naam, zijn de gedachten als uitgesproken woorden, en Hij doorvorst alle gedachten. En vóór het gebed denkt men aan de verhevenheid van G-d, geprezen zij Zijn Naam, en de nietigheid van de mens en men verwijdert alle verlangens uit zijn hart.

Aantekeningen bij halacha 3 van de Kitsoer Sjoelchan Aroech

1. Men moet al de berachot met aandacht zeggen en in ieder geval de beracha *Avot* [de eerste beracha, die men de ‘aartsvaders’, de *Avot*, noemt] (Sj.A. 101,1). Volgens de M.B. 101:1 moet men er een gewoonte van maken dat men in ieder geval de afsluiting van iedere beracha met aandacht zegt. Aandacht wil zeggen, dat men aandacht geeft aan de betekenis van de woorden. Daarom moet men proberen te begrijpen wat men zegt, en in ieder geval moet men de betekenis van de woorden van de eerste beracha (*Avot*) en van *Modiem* proberen te begrijpen. Want in de eerste beracha begint men met de lof voor de Alomtegenwoordige, en het is niet goed dat men daarbij aan andere zaken denkt. Volgens sommigen heeft de beracha *Modiem* dezelfde voorschriften als *Avot* (M.B. 101:2-3).